

Мр Славко МАКСИМОВИЋ
председник Удружења „Милутин Миланковић“

МИЛУТИН МИЛАНКОВИЋ ЈЕ БИО ПУТНИК КРОЗ ВАСИОНУ И МИЛЕНИЈУМЕ

Господин
Славко
Максимовић
је председник удру-
жења „Милутин
Миланковић“ из Београда.
Ово удружење дуго заборављено и запостављено у јавности има научника Милутина Миланковића оживљава и пред-
ставља у светлу његових великих научних достигнућа. Ова мисију удружење остварује публикацијама, филмовима, изложбама, конференцијама, скупоцима и покретањем иницијатива за давање улицама, трговима и парковима име Милутина Миланковића. Пре десетак година у Тамишвару је приказан филм у његовој продукцији „Путник кроз васиону и оскоос“.

је изрекао познату реченицу: „Осећам да живим у непријатељској земљи.“ Искористио је прилику и 1909. године и постао је професор на Универзитету у Београду на Катедри за примењену математику. Како год, свет Миланковића највише познаје по астрономској теорији климатских промена.

• У чему се огледа значај теорије и како се она изнедрила?

Током редовног школовања Миланковић се изнимно интересовао за математику, астрономију и небеску механику. Био је, тачније, веома талентован за математику. Стекао је такво знање да је могао да га без потешкоћа примени. Одабрао је васиону као предмет својих истраживања након што је напустио Беч и дошао у Београд. У то време је владала мистерија и тајна око ледених доба. Било је само познато да су се у далекој прошлости смењивале топле и хладне климе. Многи научници су покушавали то да објасне, али нико није успео, осим Миланковића. Он је објаснио тајну ледених доба тражењем решења ван земље, у екстратерестријалном простору. Узор промена климе је пронашао у Сунцу и његовој енергији, односно, осунчавању. За сва дешавања на Земљи претпоставио је да су зависна од сунчеве енергије. Такође, развио је и модел за предвиђање климе у будућности.

• Један од глобалних ризика и изазова данашњег човечанства су климатске промене. Колико је у суочавању са овим проблемом битно научно наслеђе Милутина Миланковића?

Развијањем теорије о климатским променама он је објаснио природне промене климе проузроковане променом сунчеве енергије која долази

• Тешко је знати све биографске податке о историјским личностима, али велико име Милутина Миланковића, како бисте што свеобухватније, али укратко, описали нашим читаоцима?

Милутин Миланковић је један од највећих светских и српских научника. Рођен је у Даљу, тадашњој Аустроугарској монархији. Школовао се на Вишој грађевинској школи у Бечу и почео да ради као грађевински инжењер у овом царском граду. То је било време када је армирани бетон почео да улази у грађевинску праксу почетком 20. века. Постао је један од најутледнијих инжењера у Аустрији захваљујући бројним урађеним пројектима. Практично је увео армирани бетон у грађевинску оперативу. Међутим, осећао је да грађевинарство није део његовог бића. Желео је да се бави науком. Са друге стране, видео је и да Аустроугарска није његова домовина, него је то Србија. Када се догодила аустроугарска анексија Босне и Херцеговине 1908. године, Миланковић

на Земљу. То се дешава сваки пут на Земљи у распону од неколико десетина хиљада година. Међутим, када су њега питали да ли ће доћи до новог ledenog доба и да ли се његова теорија може применити на далеку будућност, он је рекао да је теорију развио на основу универзалних закона, али да се могу десити некаква непредвидљива догађања која ће пореметити природни ток. Ми, заправо, управо сада живимо у том периоду када је човек својом експлоатацијом природе и употребом фосилних горива нарушио састав атмосфере и пореметио енергетски биланс. Зато је и дошло до климатских промена проузрокованих антропогеним деловањем, а не природним током. Иначе, Миланковић је један од првих који је упозоравао на опасност претеране употребе фосилних горива за климу. То је учиinio пре више од 80 година.

• **Да ли је тачно да НАСА користи Миланковићеву научну заоставштину?**

Читав свет је користи. Он је срстан међу пет највећих научника 20. века. Његова теорија постаје све популарнија и актуелнија јер данас свет жели да оде што даље у будућност и предвиди какви периоди климе очекују живот на Земљи.

• **Име Милутина Миланковића се везује и за календарско питање, односно, вечито питање реформе календара?**

Миланковић је човек који је оставио дубок траг у више области. На предлог југословенске Владе учествовао је 1923. године на Свеправославном конгресу у Цариграду где је једна од тачака дневног реда била услађавање календара (Грегоријанског и Јулијанског). Он је поништио разлику између Грегоријанског и Јулијанског календара, базирајући свој календар на тропској, а не на сидеричној години. Био је замољен да календар што више услађа са Јулијанским календаром. Успео је у томе, задржавши све

особине Јулијанског календара попут празновања Ускрса и покретних празника, а изједначио је све сталне празнике. Тако конципирани календар, иначе, не би требало кориговати 28.800 година. Нажалост, иако га признаје, Српска православна црква овај Миланковићев календар још увек не користи из више разлога. Постоји, најпре, бојазан од раскола, да не би настала подела између новокалендарца и старокалендарца, такође, разлог је и што га Руска црква не користи. Међутим, постоји мишљење да 2100. године када ће се Божић обележавати 8. јануара, због увећања разлике између Грегоријанског и Јулијанског календара, то буде идеалан момент за усвајање Миланковићевог календара.

• **Мало је познат јавности такозвани стари „српски календар“ који се некада користило, према којем је ово 7528. година?**

Иначе, овај календар је од времена Немањића до 19. века био званичан. Свети Сава га је унео у „Законоправило“. Поклапање између тог календара и садашњих мерења сунчеве енергије је импозантно. Према том календару, постоје само два годишња доба, лето, које почиње 6. маја (Ђурђевдан), и зима, која долази 8. новембра (Митровдан). Ова два датума се поклапају са сунчевим календаром према којем се мењају сунчеве енергије, односно, тада се дешавају електромагнетне промене Сунца. У старом српском календару важан датум је и 19. август (Преображење) када се „мењају гора и вода“. Гора видимо да се мења због опадња лишћа, а мења се и састав воде.

• **Ове године се обележава јубилеј, 140 година од рођења Милутина Миланковића. Какву сарадњу са Темишваром можемо очекивати имајући у виду да Вас овде срећемо?**

Имамо изложбу, једину у Србији, посвећену Милутину Миланковићу. Она је информативна и поред тога имамо и три мобилне изложбе. То је разлог зашто желимо да дођемо у Темишвар на години јубилеја. Дани српске културе у Темишвару су свакако добра прилика.

Никола Лакић

